

**A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
13/2021. (III. 26.) számú határozata**

a Lendület Programról

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 14. §-ában, és a Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályában valamint Ügyrendjében biztosított jogkörében eljárva, a Lendület Program célkitűzését, a Programban meghirdetett pályázat jellemzőit, a pályázatokat és támogatott kutatásokat értékelő szakmai testület felépítését, feladatait és a pályázatokat és a támogatott kutatásokat értékelő eljárást a jelen szabályzatban foglaltak szerint határozza meg.

Preambulum

A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) elnöke 2009. január 14-én hirdette meg első alkalommal a kimagasló teljesítményű fiatal kutatók számára létrehozott Lendület Programot, mely kiemelkedő jelentőségű az alapkutatások támogatásában. A Program kivételes hazai és nemzetközi sikerét, dinamizmusát a teremtő tudós kiválóság, a körültekintően kialakított, kiszámítható támogatást biztosító modell és a jól követhető és mérhető eredményesség adja. A sikeres fiatal kutatók elvándorlásának visszaszorítására, a tehetség-utánpótlás biztosítására, a fiatal kutatók előrelépési lehetőségeinek bővítésére, illetve a kutatóhelyek versenyképességének növelésére elindított programot immár több mint egy évtizede évente hirdeti meg.

I. §

A Lendület Program célja

- (1) A Lendület Program célja a hazai fiatal kutatóbázis erősítése nemzetközi szinten is kimagasló teljesítményű kutatók és kiemelkedő fiatal tehetségek külföldről történő hazahívásával, illetve itthon tartásával. A Lendület Program a kiválóság és a mobilitás együttes támogatására irányul, ennek megfelelően célja, hogy a Lendület pályázaton nyertes kutatócsoportok kutatási tevékenységét befogadó kutatóhelyeken áttörő eredményeket ígérő kutatásokat végző kutatócsoportok számára biztosítson forrást.

- (2) A Lendület Program által nyújtott támogatás mértéke, a felhasználás kutatói szabadsága és a hosszabb futamidő együttesen lehetővé teszik, hogy a nyertesek olyan önálló tudományos alkotóműhelyt építsenek, amelyben az adott tudományterületen nagy nemzetközi hatású vagy azzal egyenértékű hazai eredményekkel kecsegtető kutatási programon dolgozhatnak. A Lendület Program ezért nemcsak a szűk tudományos elit munkájára van pozitív hatással, de hozzájárulása megjelenik az egyetemi oktatás színvonalában és a vállalati innovációs teljesítményben is.
- (3) Az MTA célja, hogy kiválósági programjai szerves részét képezzék egy olyan hazai pályázati rendszernek, amely segíti a vonzó és kiszámítható kutatói életpályamodell kialakítását. Ennek érdekében az MTA elnöke a Lendület Program keretében évente pályázati felhívást tesz közzé új kutatócsoportok létrehozására. A pályázat meghirdetésének feltétele, hogy az adott év központi költségvetésében a Lendület Program céljára megállapított költségvetési forrás a Lendület-kutatócsoportok támogatásához szükséges mértékben rendelkezésre álljon.

2. §

A szabályzat hatálya

- (1) Szervi hatálya:
A MTA, valamint az MTA Titkárságára és a kutatási tevékenységet befogadó kutatóhelyre terjed ki.
- (2) Személyi hatály:
A Lendület pályázatot benyújtó vezető kutatóra, a befogadó kutatóhelyen foglalkoztatott Lendület kutatócsoport-tagokra, a Lendület pályázatokat és a Lendület-kutatócsoportok szakmai beszámolóinak értékeléséhez felkért személyekre, valamint az MTA Titkárságával közszolgálati vagy munkajogviszonyban álló munkatársakra terjed ki.
- (3) Tárgyi hatály:
A Lendület pályázatok bírálatára, a Lendület-kutatócsoportok szakmai beszámolóinak értékelésére, minősítésére, és ezek folyamatára terjed ki.

3. § A pályázat

- (1) A pályázati felhívást az MTA a hivatalos honlapján teszi közzé. A pályázatokat angol (a bölcsészet- és társadalomtudományi pályázatok esetén indokolt esetben csak magyar) nyelven lehet benyújtani.
- (2) A pályázat alapján elnyerhető teljes támogatási időszak maximum 5 év lehet. A támogatásban részesíthetők maximális számát és a támogatás mértékét a rendelkezésre álló forrás figyelembevételével az MTA elnöke a pályázati felhívásban határozza meg. A támogatás folyósításának feltétele, hogy az adott év központi költségvetésében a Lendület Program céljára megállapított keret a Lendület-kutatócsoportok további támogatásához szükséges mértékben rendelkezésére álljon. A támogatás vissza nem térítendő. A pályázat saját forrás meglétét nem követeli meg. A nyertes pályázó és kutatócsoportja kutatási tevékenységét befogadó kutatóhely számára az MTA az MTA Titkársága útján állítja ki a támogatói okiratot.
- (3) A pályázattal benyújtandó dokumentáció elsősorban az alábbiakra terjed ki:
 - a kutatócsoport-vezető adatai;
 - a pályázat alapadatai;
 - a kutatócsoport-vezető tudományos eredményei és tudományometriai adatai;
 - kutatási terv;
 - költségterv;
 - befogadó kutatóhely vezetője és gazdasági vezetője által aláírt befogadó nyilatkozat;
 - kutatócsoport-vezető által aláírt pályázói nyilatkozat;
- (4) Egy kutató egyszerre csak egy támogatott Lendület-kutatócsoportnak lehet résztvevője vagy vezetője.
- (5) A Lendület pályázatra jelentkező kutatócsoport-vezető vállalja, hogy a Lendület támogatás elnyerése esetén a Program ideje alatt életvitelszerűen Magyarországon tartózkodik.
- (6) A támogatás személyi és dologi költségekre egyaránt felhasználható. A sikerrel pályázó kutatócsoport-vezetővel (amennyiben korábban a befogadó kutatóhelynél nem állt alkalmazásban) a befogadó nyilatkozatban tett kutatóhelyi kötelezettségvállalás alapján a kutatóhely határozott idejű és teljes munkaidejű foglalkoztatási jogviszonyt létesít. Az a sikerrel pályázó kutatócsoport-vezető, aki a Lendület támogatási időszakban a befogadó kutatóhelynél alkalmazásban áll, munkabér emelésben részesülhet a támogatás terhére.
- (7) A pályázati anyaggal kapcsolatos további részletes előírásokat a mindenkori pályázati felhívás tartalmazza.

4. §

A pályázásra jogosultak köre, részvételi feltételek

- (1) A PhD/DLA tudományos fokozattal rendelkező kutatók – életkoruknak és tudományos teljesítményüknek megfelelően – Lendület-kutatócsoport vezetésére több kategóriában pályázhatnak. A kategóriákat és a pályázási feltételeket az MTA elnöke az adott év pályázati felhívásában határozza meg.
- (2) A Lendület Program keretében pályázni kutatási tevékenységet végző magyarországi intézményekben folytatandó kutatási tevékenységre lehet. A részleteket a mindenkori pályázati kiírás tartalmazza.
- (3) A kiskorú gyermeket nevelő kutató esetén a pályázati korhatár gyermekenként két-két évvel megemelkedik, ha a pályázat benyújtását megelőzően a kutató a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény szerinti gyermekgondozási támogatásban részesült vagy gyermek gondozása céljából a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény szerinti egészségbiztosítási pénzbeli ellátásban részesült. A pályázatban a pályázónak hitelesen igazolnia kell a korkedvezményre jogosító körülményét.
- (4) A kutatási témának olyan, nemzetközi érdeklődésre számot tartó, ígéretes kutatási irányba kell illeszkednie, amelynek eredményességi mutatója – nemzetközi értékelés szerint – kiváló, és az utóbbi 5 évben folyamatosan növekedett.

5. §

A pályázat benyújtása

- (1) A pályázatot a kutatócsoportot befogadó kutatóhely vezetője vagy a befogadó felsőoktatási intézmény rektora a kutatócsoport megalakítására és vezetésére pályázó kutatóval közösen nyújtja be.
- (2) A pályázatot az erre a célra kialakított internet alapú pályázati rendszeren keresztül a pályázati űrlapok kitöltésével és a pályázati dokumentumok feltöltésével, valamint a pályázati felhívásban megadott dokumentumok kitöltött és aláírt változatának az MTA Titkárságára való beküldésével kell benyújtani a pályázati felhívásban megadott módon és határidőig.

6. §

A pályázat elbírálása

- (1) A pályázat befogadásáról, formai ellenőrzéséről, hiánypótlásról, elutasításról és jogorvoslatról a pályázati felhívás rendelkezik, az államháztartásról szóló törvény, valamint az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó kormányrendelet alapján.
- (2) A pályázatok támogatásáról az MTA elnöke dönt, az általa felkért szakmai/tudományértékelő Lendület Zsűri és a döntés-előkészítő Lendület Bizottság javaslata alapján.
- (3) A pályázatok elbírálásával kapcsolatos adminisztratív teendőket az MTA Titkársága Kutatási Pályázatok Osztálya (a továbbiakban: Kutatási Pályázatok Osztálya) látja el.
- (4) A bírálati szempontokat a pályázati felhívás rögzíti.
- (5) A pályázati eredmény közzétételének határideje és módja a pályázati felhívásban kerül rögzítésre.
- (6) A nyertes kutatócsoportokat befogadó kutatóhely részére az MTA Titkársága támogatói okiratot bocsát ki, és annak alapján gondoskodik a támogatás folyósításáról.

7. §

A Lendület Bizottság

- (1) A Lendület Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) feladata az MTA elnöke által kiírandó pályázat előkészítése (pályázati koncepció kialakítása), a Lendület Zsűri által kialakított pályázati-szakmai kiválósági rangsor véleményezése, valamint a Lendület Zsűri által véleményezett szakmai beszámolók értékelésével és minősítésével kapcsolatos döntésvajlaslat előkészítése az MTA elnöke számára.
- (2) A Bizottságnak 9 tagja van: a Bizottság elnöke, aki az MTA főtitkára, az MTA főtitkárhelyettese, valamint az MTA három alelnöke, a Lendület Zsűri elnöke és a Lendület Zsűrit alkotó három Szekció elnökei.

8. §

A Lendület Zsűri

- (1) A Lendület Zsűri (a továbbiakban: Zsűri) feladata a pályázatok értékelése és rangsorolása a felhívásban közzétett szempontok és az anonim szakértői bírálatok figyelembevételével, valamint a szakmai beszámolók értékelése az anonim szakértők véleménye segítségével.

- (2) A Zsűri a három nagy tudományterület (bölcészet- és társadalomtudományok, élettudományok és matematika és természettudományok) szerinti felosztásban, ún. tudományterületi Szekcióban végzi a tudományos értékelő munkát. A Zsűrit a Zsűri elnöke, és a három tudományterületi (bölcészet- és társadalomtudományi, élettudományi, matematika és természettudományi) Szekció elnöke, valamint a Szekciók tagjai alkotják (ez utóbbiak egyben zsűritagok is.) A Zsűri legfeljebb 50 tagból áll.
- (3) A Zsűri elnökét és a tudományterületi Szekciók elnökeit, valamint tagjait az MTA elnöke kéri fel tisztségük ellátására, mérlegelve az MTA tudományos osztályainak és az MTA vezetőinek javaslatait. A Zsűri elnöke és tagjai felkérésénél fontos szempont a tudományterületek arányos képviselete rangos szakértők felkérése révén.
- (4) A Zsűri elnökének és tagjainak megbízatása határozott időre szól (három évre), amely ismételt elnöki felkérés alapján további legfeljebb három évre meghosszabbítható. Ha a Zsűri valamely tagja a zsűritagsággal járó feladatokat tartósan nem tudja ellátni, akkor helyére az MTA elnöke, az érintett tudományos osztállyal és az MTA vezetőivel folytatott egyeztetést követően, új tagot kér fel.
- (5) A Zsűri elnöke és a Zsűri tagjai a megbízatásuk elfogadásával egyidejűleg írásban titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot tesznek.
- (6) A Zsűri elnökének és tagjainak neve nem kerül nyilvános közzétételre.
- (7) A Zsűri munkanyelve magyar, azonban ha a zsűritagok közt van külföldi, magyarul nem beszélő szakértő, akkor a Zsűri munkanyelve az angol.
- (8) A Zsűri munkáját a Kutatási Pályázatok Osztály munkatársai segítik.

9. §

A támogatást nyert kutatócsoportok beszámolásának és értékelésének általános rendje

- (1) A Lendület-kutatócsoport munkájáról a kutatócsoport-vezető köteles évente szakmai beszámolót készíteni. A szakmai beszámolók eredményéről az MTA elnöke dönt a Lendület Zsűri tudományértékelő munkája és a döntést előkészítő Lendület Bizottság javaslata alapján.
- (2) Az ötéves támogatási időszak értékelésének szakaszolása a következőképpen történik:
 - Az 1. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása. A szakmai beszámolónak tartalmaznia kell annak bemutatását, hogy a kutatócsoport-vezető és a befogadó kutatóhely milyen specifikus erőfeszítéseket tett a kutatócsoport sikeres működéséhez szükséges személyi, tárgyi és módszertani feltételek megteremtésének érdekében, és hogy a kutatás a megfelelő irányban halad. Az 1. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolóval egyidőben küldendő be.

- A 2. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása és az eredmények bemutatása. A 2. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolóval egyidőben küldendő be.
 - A 3. kutatási évet követő beszámoló – egyben részbeszámoló: tartalmazza a kutatócsoport három év alatt elvégzett munkájának részletes összefoglalását, a legfontosabb, nemzetközi színvonalú eredmények kiemelésével, kiegészítve szóbeli előadás megtartásával. Ennek a szakmai beszámolónak az alapján születik döntés az ötéves támogatási időszak hátralévő időtartamában juttatandó (teljes vagy csökkentett) támogatásról. A 3. évről szóló pénzügyi elszámolást a szakmai beszámolóval egyidőben kell benyújtani.
 - A 4. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása. A 4. projektévről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolóval együtt küldendő be.
 - Az 5. kutatási évet követő záróbeszámoló: a kutatócsoport teljesítményének átfogó szakmai összefoglalása, kiegészítve szóbeli előadás megtartásával. Pénzügyi elszámolást csak az 5. projektévről kell készíteni.
- (3) A beszámolót/elszámolást a vonatkozó kutatási év lejártát követő 30 naptári napon belül kell benyújtani.
- (4) Az 1., 2. és 4. évi szakmai beszámolók véleményezése beszámolónként 1-1 anonim szakértő bevonásával történik. Az éves beszámolók jelzés értékű minősítése „eredményes” vagy „nem eredményes” lehet. Az 1. és 2. évi beszámoló célja annak megítélése, hogy megteremtődtek-e a kutatómunka feltételei, a kutatás a tervezett irányban halad-e, indokolt-e korrekció.
- (5) A hároméves beszámoló és a záróbeszámoló értékelésére a Zsűri beszámolónként 3-3 anonim, hazai vagy külföldi szakértőt jelöl ki. A beszámolók minősítése „eredményes” (azon belül „kiváló”, „jó”, „megfelelő”) vagy „nem eredményes” lehet. Az ötéves futamidő alatt a hároméves és a záró szakmai beszámoló a legfontosabb, ezért ezekben az esetekben a kutatócsoport-vezetőket a Zsűri illetékes tudományterületi szekcióinak tagjai személyesen meghallgatják.
- (6) A tudományterületenként eltérő értékelési szempontokat a Zsűri és a Lendület Bizottság tevékenységét-, valamint a Lendület pályázatok és támogatott kutatások kezelését szabályozó ügyrend tartalmazza.
- (7) A beszámolók és az értékelések, illetve a hároméves és záróbeszámolók esetében a szóbeli előadások alapján a Zsűri tudományterületi szekciói kialakítják javaslatukat a következők szerint:
- javasolja-e az éves szakmai beszámoló elfogadását (korrekció esetén részletes indoklással kiegészítve) „eredményes” minősítéssel;

- a hároméves, illetve a záró szakmai beszámoló esetén a Lendület-kutatócsoportot „eredményes”-nek (azon belül „kiváló”-nak, „jó”-nak, „megfelelő”-nek) vagy „nem eredményes”-nek minősíti.
- (8) A Zsűri javaslatot tesz a Lendület Bizottság részére a beszámolók elfogadására, valamint minősítésére. Az MTA elnöke a Lendület Bizottság javaslatának és a Zsűri véleményének ismeretében döntést hoz a beszámolók elfogadásáról és minősítésről. Az MTA-elnöki döntésről a kutatócsoport vezetője és a befogadó kutatóhely vezetője kap értesítést.
- (9) A 3. projektév lejárta előtt a 4. projektévre kiállított támogatói okirat tartalmazza, hogy amennyiben a hároméves szakmai beszámoló értékelése alapján a kutatócsoport „nem eredményes” minősítést kap, a csoport Lendület pályázati támogatásának megszüntetéséről szóló MTA-elnöki döntés hatályba lépésétől a 4. projektév végéig terjedő időszakra vonatkozó támogatási összegnek a támogatott csak azon részét használhatja fel, amely a kutatócsoport megszüntetéséhez igazoltan szükséges.

10. §

Záró rendelkezések

- (1) A Lendület Zsűri és a Lendület Bizottság a tevékenységét valamint a Lendület pályázatok és támogatott kutatások kezelését ügyrendben határozza meg, melyet az MTA elnöke hagy jóvá.
- (2) Jelen szabályzat 2021. március 26. napon lép hatályba, amellyel egyidejűleg hatályát veszti a Lendület-kutatócsoportok éves, hároméves és ötéves kutatómunkája értékelésének, továbbá a kutatócsoport-vezetők véglegesítésének eljárásrendjéről szóló 33/2016. (XII. 11.) számú elnöki határozat.
- (3) Jelen Határozatot az MTA honlapján a Pályázatok menü pont alatt kell kihirdetni, valamint az MTA Titkársága intranetén a Dokumentumtár » Határozatok tára » Elnöki határozatok megnevezésű oldalon, továbbá az Akadémiai Értesítőben kell közzétenni.

Budapest, 2021. március 26.

Freund Tamás
az MTA elnöke

